

منافع ملی ارجح است یا منویات مالی؟

تأثیر مستقیم سیاست دولت‌ها در تعیین نرخ ارز، بار دیگر پس از زمزمه مذاکرات و بعد از آن برپایی سه دوره مذاکرات و درحالی‌که هنوز هیچ موضوعی قطعیت نیافته، بخوبی نشان داده شد و در حالیکه نرخ غیر واقعی ارز، مستقیماً فضای کسب و کار را تحت تأثیر خود قرار داده بود، کاهش نزدیک به بیست درصدی آن هم، فعالان اقتصادی را سردرگم نموده و هم اکنون فضای کسب و کار با قرار گرفتن در وضعیت بالاتر، دچار رکود بیشتر شده است.

اگرچه روابط بین الملل و نقش تحریم‌ها در وضعیت اقتصادی کشور غیر قابل انکار است اما شرطی کردن فضای کسب و کار و گره زدن همه مسائل به تحریم و بعد از آن مذاکرات، تجربه‌ای است که تکرار می‌شود.

اینکه حجم بیشتر اقتصاد کشور در دست دولت و شرکت‌های شبه دولتی است و از این فضای تحریمی قطعاً افرادی بهره‌مند می‌شوند که در بدنه دولت‌ها قرار می‌گیرند، شکی نیست اما اینکه در این فضا، منافع ملی ارجح است یا منویات سیاسی و مالی دولت‌ها، سوالی است که اگرچه پاسخ مشخصی دارد اما پاسخ شایسته آن را بعد از اقدامات دولت‌ها به خصوص دولت فعلی می‌بایست قضاوت کرد.

این موضوع در حالی در جریان است که اتفاقاً سال جدید، سرمایه‌گذاری برای تولید نام‌گذاری شده و بستر سرمایه‌گذاری در کشور، فضای امن اقتصادی را طلب می‌کند اما سوالی در این میان مطرح است. فرض کنیم هم اکنون تمام تحریم‌های کشور برداشته شده و فضای بیرونی اقتصاد کشور به حالت عادی باز گردد. آیا بسترهای لازم در کشور بابت افزایش سبب سرمایه‌گذاری در تولید مهیا است؟ یا فضای توری واقعیت این است که با تورم موجود و نرخ بالای بهره بانک‌ها به سرمایه، همزمان با نرخ پایین تر بازدهی

تولید در برابر سودهای بانکی، هرگونه انگیزه برای سرمایه‌گذاری در بخش تولید را از میان می‌برد. به عبارت بهتر اگرچه کشور درگیر تحریم‌های خارجی است اما همزمان تولیدکنندگان با تحریم‌های بزرگتری در داخل مواجهند و این موضوع انگیزه سرمایه‌گذاری در بخش تولید را کمرنگ‌تر می‌کند. تورم، چند نرخی بودن ارز، عدم شفافیت، قوانین دست و پاگیر، رفتار سلیقه‌ای سیستم‌های بروکراتیک و از همه مهمتر انحصار و رقابت نابرابر دولت و شرکت‌های شبه دولتی با بخش خصوصی، از مهمترین عواملی است که سرمایه را از جریان در بخش تولید پشیمان کرده و خودبه‌خود به سمت بازارهای موازی و دلالتی پیش می‌برد.

روابط بین الملل نقش بسیار مهمی در رونق تولید و صادرات دارد، اما باید ببینیم که رفتار بروکراسی حاکم بر دولت و دستگاه‌های اجرایی و سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری تغییری نکرده است و تأثیر این موارد و رفع موانع موجود از تأثیرگذاری رفع تحریم‌ها بسیار بیشتر است و باید دید عزم دولت برای رفع موانع موجود به چه سمت و سویی پیش خواهد رفت.